UUTISVUOSI 2014

Kun EU haluaa varmistaa ruokaketjun pellolta pöytään, Yhdysvalloissa tyydytään lopputuotteen mitattavaan laatuun ja sen turvallisuuteen. **JOHTAJA JUHA RUIPPO, MTK**

Paljon pelissä EU:n ja USA:n vapaakauppaneuvotteluissa

EU:n ja Yhdysvaltain välisissä kauppaneuvotteluissa riittää tänä vuonna haasteita lähes enemmän kuin neuvotteluista voidaan odottaa hyötyjä.

EU-komission pääneuvottelija **Ignacio Garcia Bercero** vakuutti kolmannen neuvottelukierroksen lopuksi juuri joulun alla jälleen kerran, että mikäli sopimus syntyy, se ”säilyttää korkeimman mahdollisen kuluttaja-, ympäristö-, terveys- ja työntekijän oikeuksien suojan”.

Garcia Berceiron lista kertoo kriittisimmät erot unionin ja Yhdysvaltain politiikassa.

Alkuperä ja jäljitettävyys ehtona

Varsinkin elintarviketurvallisuus on rakennettu päinvastaisista lähtökohdista, mikä huolettaa eurooppalaisia tuottaja- ja kuluttajajärjestöjä.

”Kun EU haluaa varmistaa ruokaketjun pellolta pöytään, Yhdysvalloissa tyydytään lopputuotteen mitattavaan laatuun ja sen turvallisuuteen”, kuvaa MTK:n johtaja **Juha Ruippo**.

Tämä näkyy eroina niin suhteessa eläinten kasvua edistäviin hormoneihin ja antibiootteihin kuin kasvintuotannossa geenimuunteluun.

”EU on lähtenyt neuvotteluihin siitä, että se ei muuta omaa kuluttajalähtöistä ruokaturvapolitiikkaa. Tämä on eurooppalaisen ruuantuotannon jatkumisen kannalta aivan välttämätöntä. Eläinten hyvinvointiin ja viljelyn ympäristövaatimuksiin on EU:ssa asetettu paljon vaatimuksia viljelijöille”, Ruippo muistuttaa.

Taustalla on paitsi erilaiset tuotantomenetelmät myös se, että mahdollinen vapaakauppasopimus voisi avata väylän Yhdysvaltain muiden kauppakumppanien elintarvikkeille.

Eurooppalaiset tuottajajärjestöt edellyttävätkin, että mahdollisen kauppasopimuksen ehtoina ovat samanlaiset ruuan alkuperämerkinnät ja jäljitettävyys kuin mitä vaaditaan EU:ssa tuotetuilta elintarvikkeilta.

Näiden ohella oma vääntönsä tullaan käymään EU:n alkuperä- ja nimisuojaa nauttivista tuotteista, joita USA ei halua tunnustaa.

Investointisuoja kummittelee

Perinteisessä tavarakaupassa EU:n ja Yhdysvaltain on vaikea enää oleellisesti purkaa rajasuojaa. Kauppaa käydään keskimäärin neljän prosentin tulleilla. Suomen vienti Atlantin taakse on ollut useita vuosia ylijäämäistä, mutta uusia mahdollisuuksiakin olisi.

EU-komissio arvioi, että jopa 80 prosenttia viennin helpottumisesta voisi seurata kauppaan liittyvän lupaviidakon vähentymisestä, useiden eri alojen sääntelyn yhdenmukaistamisesta ja palveluiden sekä julkisten hankintojen kaupan avaamisesta.

Sääntelyn purkamisesta hyötyisivät erityisesti pk-yritykset, komissio katsoo.

EU:ta kiinnostaa myös amerikkalaisten halpa energia. Toisaalta unionissa ei pidetä kestävinä liuskekaasun erottelussa käytettäviä menetelmiä eikä ruuaksi kelpaavan maissin laajamittaista käyttöä polttoaineena.

Toistaiseksi julkisuudessa on asetettu eniten epäilyjä investointisuojaan.

Amerikkalaisten vaatimusten katsotaan mahdollistavan aikaa vievät ja kalliiksi tulevat oikeuskäytännöt, joilla voitaisiin vaikeuttaa Suomessa vaikkapa ympäristövaikutuksia koskevien ehtojen asettamista kaivosyhtiöille.

Yhdysvalloilla on vastaavanlaiset pyrkimykset investointisuojasta loppusuoralla olevissa neuvotteluissa Aasian maiden sekä Australian kanssa.

Entä Japani ja EPA:t?

Vapaakauppasopimukseen pyritään myös toisen merkittävän kauppakumppanin eli Japanin kanssa.

Japani olisi MTK:n Ruipon mukaan suomalaisille elintarvikeyrityksille hyvin kiinnostava, koska siellä on maailman suurimmat terveysvaikutteisten elintarvikkeiden markkinat.

Edelleen EU neuvottelee taloudellisia kumppanuussopimuksia Afrikan, Karibian ja Tyynen valtameren alueen ACP-maiden kanssa, joita on 78.

Nämä niin sanotut EPA-sopimukset olisivat jatkoa kehitysmaille annetuille suosituimmuussopimuksille, jotka umpeutuvat syksyllä.

Sopimuksia on syntynyt vasta kourallinen Afrikassa. Muiden ACP-maiden neuvottelut ovat sujuneet nopeammin.

Ulkopoliittisen instituutin syksyllä julkaisemassa raportissa arvioidaan, että EU haluaisi samalla purkaa tarpeetonta sääntelyä.

Afrikan maat haluavat kuitenkin nimen omaan pitäytyä puhtaasti kauppaa koskevissa sopimuksissa.

KAIJALEENA RUNSTEN

Tärkeimmät vapaakauppa-alueet maailmassa

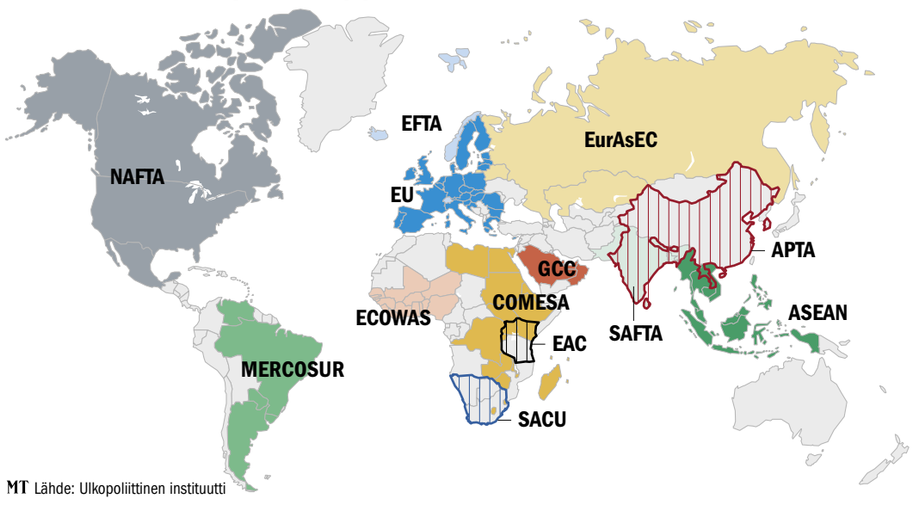

MT Lähde: Ulkopoliittinen instituutti

Kartan osoittamat vapaakauppa-alueet mukaan lukien voimassa on 575 kahdenvälistä tai alueellista sopimusta.

KAUPPASOPIMUS

TTIP

EU:n ja Yhdysvaltain neuvottelema vapaakauppasopimus, TTIP, on lyhenne englanninkielisistä sanoista Atlantin ylittävä kauppa- ja investointikumppanuus.

Neuvottelut aloitettiin viime kesänä ja niiden takarajaksi on alustavasti asetettu 2015.

Suomelle Yhdysvallat on neljänneksi tärkein vientimaa Ruotsin, Venäjän ja Saksan jälkeen. Yhdysvaltain-viennin määrä oli runsaat kuusi prosenttia Suomen kokonaisviennistä vuonna 2012.

Kauppatase on ollut viime vuosina selvästi ylijäämäinen. Elintarvikkeista tärkeimmät tuotteet ovat emmentaljuusto ja Finlandia-vodka.

Koko EU:n viennissä elintarvikkeet ovat arvolla mitaten tärkein tuoteryhmä.

Viljelijän perheenjäsen saa työttömyysturvaa

Viljelijän perheenjäsen voi vuoden alusta lähtien päästä työttömyysturvan piiriin, jos maatila ei yrittäjän lisäksi enää työllistä muita perheenjäseniä.

Työttömyysturvaa uudistettiin tämän vuoden alusta.

Osana pakettia parannetaan yrittäjien ja maanviljelijöiden sekä heidän perheenjäsentensä työttömyysturvaa.

”Yrittäjät pääsevät työttömyysturvan piiriin entistä helpommin”, hallitusneuvos **Esko Salo** sosiaali- ja terveysministeriöstä lupaa.

Työttömyysturvaa nyt vain harvoille viljelijöille

Hyvin harva viljelijä tai perheenjäsen saa nykyisin työttömyysturvaa.

Maatilan pitää käytännössä keskeyttää tai kokonaan lopettaa toimintansa.

Tarkkoja arvioita tilanteen muuttumisesta ei ole.

”Jonkin verran työttömyysturvaa saavien yrittäjien määrä lisääntyy”, Salo arvioi.

Jatkossa riittää, ettei toinen yrittäjä tai perheenjäsen enää ansaitse elantoa hiipuvalta maatilalta. Muutos näyttää pysyvältä.

Turva edellyttää 15 kuukauden työssäoloa

Työttömyysturvalle pääsy edellyttää 15 kuukauden työssäoloa.

Työssäoloaika lyhenee sekä yrittäjillä että palkansaajilla.

Aiemmin ehtona oli 18 kuukauden työssäoloaika.

Työssäolon aikana pitää ansaita vähintään tuhat euroa kuukaudessa.

Viljelijä voi laskea maataloustulon ja palkkojen lisäksi mukaan muut yrittäjätulot.

”Ansiorajaa korotetaan palkkakertoimella vuosittain”, Salo sanoo.

Viljelijän muita yrittäjätuloja ei ennen huomioitu työssäolon ehdossa. Nyt hänen pitää ansaita 400 euroa kuukaudessa. Yelvakuutetun yrittäjän raja on 710 euroa.

Viljelijä ja perheenjäsen oikeutetaan kuuden kuukauden jälkeen työttömyysturvaan, jos hän jää työttömäksi tilan ulkopuolisesta kokoaikaisesta työstä.

Kokoaikaisen työn ottajalla tilanpidon katsotaan muuttuvan sivutoimiseksi puolen vuoden jälkeen. Nyt muutos vie kahdeksan kuukautta.

”Sivutoiminen yritystoiminta ei estä työttömyysturvan maksamista”, Salo sanoo.

Hallitus sisällytti rakenneuudistuspakettiinsa 300 euron suojaosan, jonka työtön voi ansaita kuukaudessa. Tämä ei vaikuta työttömyysetuihin.

Suojaosa koskee yrittäjiä samalla lailla kuin kuin palkansaajia.

Suojaosan ylittävästä tulosta puolet vähennetään työttömyysetuudesta.

Hallitusneuvos Salo johti työttömyysturvan muutosryhmää.

Ryhmässä oli mukana työmarkkinajärjestöjen sekä työministeriön edustajia.

JUHANI VIITALA

» Sivutoiminen yritystoiminta ei estä työttömyysturvan maksamista.«

ESKO SALO

Valion ja KKV:n kiista ratkeaa heti alkuvuonna

Markkinaoikeuden odotetaan antavan ratkaisunsa Valion maitojen hintakiistaan viimeistään helmikuun alussa.

Käsittely on viivästynyt, sillä alunperin päätöksen uskottiin valmistuvan viime vuoden lopulla.

Kiista on Valion ja kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) välinen ja koskee perusmaitojen hinnoittelua.

Virasto katsoi vuosi sitten joulukuussa Valion käyttävän väärin määräävää markkina-asemaansa ja esitti tälle yli 70 miljoonan euron seuraamusmaksun.

Valio korotti hintoja 30 prosentilla

Valio korotti viime helmikuussa perusmaitotuotteiden hintoja 30 prosentilla vedoten kilpailuviranomaisen päätökseen. Samalla yhtiö kiisti kuitenkin KKV:n syytteet ja sanoi, että perusmaitojen tukkuhinta on ollut kannattava, kun taas saalistava hinta edellyttäisi tappiota.

Raaka-aineen hinnassa maksettava voitto ei Valion mielestä ole kustannus osuustoiminnalliselle yritykselle.

Yhtiön mukaan muut meijeriyritykset saavat KKV:n määräyksen takia kaikki sen tuotekehityksen tuottamat hyödyt ilman omaa satsausta.

Mikäli markkinaoikeuden päätös ei tyydytä, osapuolet voivat valittaa asiassa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Viime kädessä kiistan voi viedä EY-tuomioistuimen ratkottavaksi.

TIINA TAIPALE

Perheviljelmien teemavuosi alkoi

Nyt vietetään kansainvälistä perheviljelmien teemavuotta. Tuleva vuosi on ratkaiseva valmisteltaessa jatkoa YK:n vuosituhattavoitteille köyhyyden poistamiseksi.

Tapahtumien järjestelyissä ovat mukana YK:n maaseutuorganisaatiot (FAO, IFAD ja WFP) sekä Maailman tuottajajärjestö WFO, maatyöläisten ja pienviljelijöiden kansainvälinen La Via Campensina -järjestö ja maaseutujärjestö World Rural Forum.

Vuoden tarkoituksena on tuoda paremmin valokeilaan perheviljelmien rooli köyhyyden ja nälänhädän poistamisessa, ruokaturvasta ja ravitsemuksesta huolehtimisessa, maaseudun elinvoiman tuottajana, luonnonvarojen hoidossa ja luonnon suojelussa sekä kestävässä kehityksessä. Nämä tehtävät yhdistävät kaikenkokoisia maatiloja eri puolella maailmaa.

Yli 70 prosenttia maailman siitä väestöstä, joka kärsii ruuan, veden ja ravitsemuksen ongelmista, asuu maaseudulla. Useimmat heistä ovat omatarveviljelmien väkeä ja siten perheviljelijöitä, muistuttaa elintarvike- ja ruokajärjestö FAO.

Teemavuodella on kolme erityislähettilästä: Malin pienviljelijöiden järjestön puheenjohtaja **Ibrahim Coulibaly**, nicaragualainen **Mirna Cunningham**, joka on YK:n alkuperäiskansojen pysyvän neuvoston entinen puheenjohtaja sekä saksalainen **Gerd Sonnleitner**, joka on Euroopan tuottajajärjestön Copan puheenjohtaja.

Englanninkielinen teemasivu löytyy verkosta: *www.fao.org/family-farming-2014/en/*. Teemavuoden tapahtumia voi seurata sekä Facebookin että Twitterin kautta.

MT

Viisi lomitusaluetta muuttui vuodenvaihteessa

Lomitusalueiden rajoja rukattiin vuodenvaihteessa viime vuoden alussa tehtyjen kuntaliitosten mukaisiksi.

Vuoden 2013 alussa tehtiin kymmenen kuntaliitosta. Näistä viisi vaikuttaa nyt lomituksen aluejakoon. Muutokset tehdään vuoden siirtymäajalla.

”Paikallisyksiköille varataan riittävästi aikaa lomituspalvelujen uudelleenjärjestelyihin”, lomitusyksikön päällikkö **Päivi Wallin** Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta Melasta perustelee.

Kiikoisten kunta kuuluu nyt Sastamalaan, jonne lomitusaluekin vaihtui Honkajoesta. Maakunta vaihtui Satakunnasta Pirkanmaahan.

Savitaipaleen paikallisyksikkö Etelä-Karjalassa järjesti lomitukset Suomenniemellä. Vastuu siirtyi nyt Etelä-Savon Mikkeliin, johon Suomenniemi liitettiin vuosi sitten.

Uudellamaalla Nummi-Pusula liittyi Lohjaan. Lomitukset järjestää Hämeestä Hämeenlinna. Entinen järjestäjä Salo on Varsinais-Suomea.

Raahe ja Vihanti menivät vuosi sitten yhteen Pohjois-Pohjanmaalla. Koko alue siirtyi nyt Haapajärven lomitusalueeseen. Muhos järjesti ennen lomitukset Raahessa.

Vähäkyröläiset saavat vuoden alusta lomituspalveluja Pedersören paikallisyksiköstä. Vähäkyrö liittyi kaksikieliseen Vaasan kaupunkiin.

Pedersöre Kokkolan kupeessa on vastannut koko Rannikko-Pohjanmaan maatalouslomituksista. Lomitusalue on ruotsinkielinen.

”Pystymme kyllä palvelemaan vähäkyröläisiä suomen kielellä”, Pedersören lomatoimistosta todetaan.

Maatalouslomittajina ja työnjohtajina Pedersöressä työskentelee kaksikielisiä henkilöitä.

Pedersöre järjestää lomituksia yli tuhannelle lomansaajalle. Turkistuottajia heistä on 300. Muutama kymmenen on suomenkielisiä. Vähästäkyröstä tulee alle sata lisää.

Wallin uskoo suomenkielisten saavan Pedersöressä hyvää palvelua omalla äidinkielellään.

Mela mahduttaa lomitusalueita uusiin kuntarajoihin.

JUHANI VIITALA

Lomitusalueet vuonna 2013 ja muutokset 2014

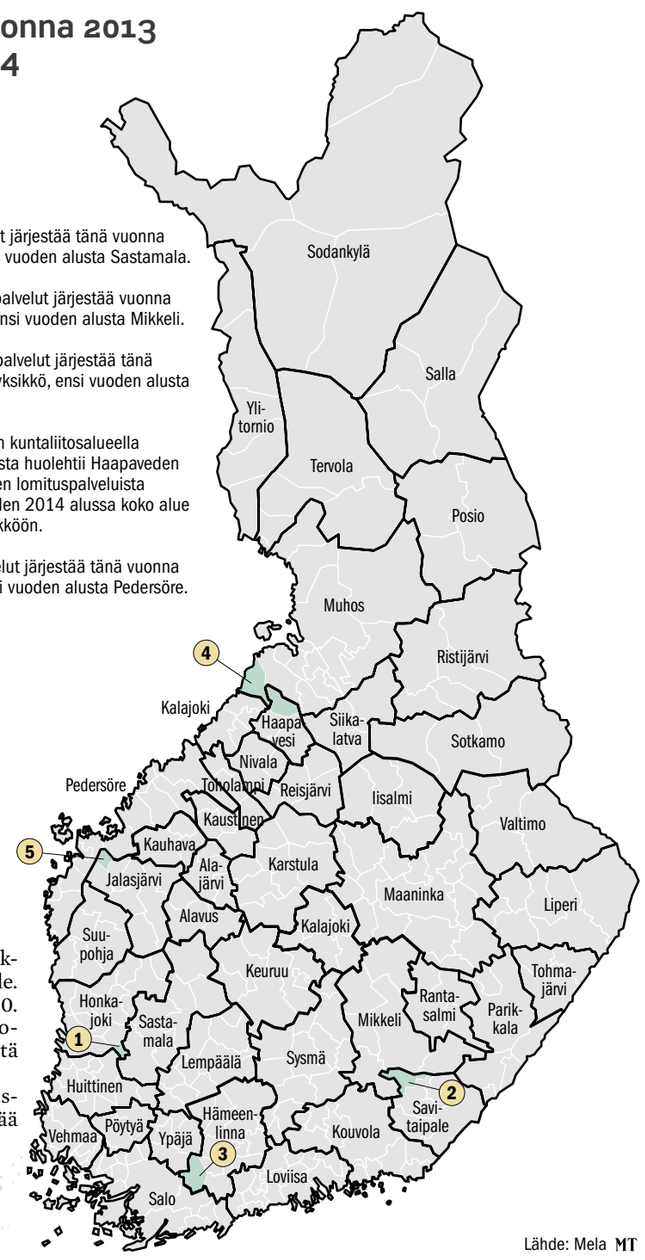

Lähde: Mela MT

Myel-turva kallistuu viisikymppiä

Eläkemaksu nousee ja tapaturmavakuutus halpenee, jolloin Mela-turvan maksut nousevat keskimäärin 50 euroa.

Alle 53-vuotias vakuutettu maksaa yleisesti 12,58 prosenttia työeläkemaksua. Korotus on 1,7 prosenttia, yli 53-vuotiailla kolme prosenttia.

Aktuaari **Jorma Kinnunen** laskee 86 euron korotusta vakuutetulle, joka kartuttaa eläkettä 20 000 euron keskimääräisestä myel-työtulosta.

Alennettua myel-maksua maksetaan 26 030 euron myel-työtuloon asti. Maksuprosentti nousee asteittain, kun työtulo ylittää rajan.

Täysi 23,30 prosentin eläkemaksu peritään 40 900 euroa ylittävästä myel-työtulosta.

Yli 53-vuotias maksaa korotettua eläkemaksua. Maksuprosentit ovat vastaavasti 13,39 ja 24,89. Korotus on 102 euroa keskimäärin.

Pakollinen mata-tapaturmavakuutus halpenee 20 prosenttia. Hyvä sijoitustuotto mahdollistaa alennuksen. Korvausmeno väheni. Perusmaksu on 30 euroa pakollisessa matavakuutuksessa. Myel-työtulosta peritään lisäksi 1,25 prosenttia.

Poronhoitajat voivat saada taas tänä vuonna sijaisapua työkyvyttömyyden takia. Laki on voimassa vuoden loppuun.

JUHANI VIITALA

Kela-etuuksiin vain pieniä korotuksia

Kela-etuuksien korotukset jäävät tänä vuonna pieniksi. Lapsilisät eivät nouse ollenkaan. Uutta on joustava hoitoraha pienten lasten hoidossa.

Alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmat voivat tehdä alle 30 tunnin työviikkoa, jolloin on mahdollisuus saada joustavaa hoitorahaa Kansaneläkelaitokselta.

Joustavaa hoitorahaa voivat saada maatalousyrittäjät, yrittäjät ja palkansaajat sekä apurahan saajat, joilla on myel-vakuutus.

Viikkotyöaika vaikuttaa joustavan hoitorahan määrään.

Hoitoraha on 240 euroa kuukaudessa, jos viikoittainen työaika on enintään 22,5 tuntia ja 60 prosenttia tavanomaisesta.

Joustava hoitoraha korvaa alle kolmivuotiaista lapsista maksetun osittaisen hoitorahan.

Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan minimiraha nousee 15 senttiä päivässä 23,92 euroon. Korotus tehdään automaattisesti.

Lasten kotihoidon tuessa maksetaan hoitorahaa 341 euroa kuukaudessa. Korotus on nelisen euroa. Perheen toisen alle kolmivuotiaan tuki on 102 euroa.

Kustakin muusta perheen alle kouluikäisestä maksetaan vajaat 66 euroa kotihoidon tukea. Etuuden hoitolisä on enintään 182 euroa kuukaudessa.

Työtön saa 20 sentin korotuksen peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.

Opintotuki sidotaan kansaneläkeindeksiin. Korotuksia on tulossa vasta elokuussa. Suuruudeltaan se on 1,3 prosenttia.

Yksin asuvan henkilön kansaneläke nousee nelisen euroa. Täysi kuukausieläke on 633,91 euroa, jollei henkilö ei saa muuta eläkettä.

Avioliitossa ja avoliitossa elävät saavat vastaavasti 562,27 euron kansaneläkkeen. Kummankin korotus jää alle kolmen ja puolen euron.

Lääkemenoissa vuosittainen omavastuu alenee 670 eurosta 610 euroon. Korvattavan lääkkeen hinta on 1,50 euroa, kun lääkekatto täyttyi.

Viljelijän sairausvakuutusmaksu nousee

Maanviljelijä maksaa sairausvakuutuksesta noin 24 euroa enemmän tänä vuonna kuin viime vuonna.

Maksu perustuu myel-työtuloon. Keskimääräisellä 20 000 euron tulolla vakuutus maksaa 432 euroa vuodessa.

Viljelijöiden ja palkansaajien sairausvakuutus nousee yhteensä 2,16 prosenttiin työtulosta tai palkasta. Yrittäjät maksavat 2,29 prosenttia yel-työtulosta.

JUHANI VIITALA

Yhteisöveron alennus piristää vuoden päästä

Yritysten ja yhteisöjen maksama yhteisövero aleni 20 prosenttiin vuodenvaihteessa. Vaikutuksia odotetaan vasta ensi vuonna.

Yhteisövero alenee 4,5 prosenttiyksikköä. Ennen se oli siis 24,5 prosenttia.

Hallitus odottaa yhteisöveron alennuksen aktivoivan yritysten toimintaa, jolloin ne maksavat lisää veroja.

”Yhteisöveron alennus ei vaikuta yrityksissä ennen vuotta 2015”, Veronmaksajien pääekonomisti **Mikael Kirkko-Jaakkola** laskee.

Valtio menettää yhteisöverojen alennuksina liki miljardin euron verotulot. Summaksi lasketaan 960 miljoonaa euroa vuodessa.

Veropohjaa tilkitään nipistämällä yrityksiltä ja niiden omistajilta lisää muita veroja.

Tuotannollisten investointien korotettu poisto-oikeus sekä tutkimuksen ja kehittämisen verokannustin perutaan vuodelta 2015. Tällä kerätään 188 miljoonaa euroa.

Yritysten edustuskulujen verovähennyksiä poistetaan.

Elinkeinoverolakia uudistetaan siten, että verot lisääntyvät eri reittejä 57 miljoonaa euroa.

Osinkoverotus kiristyy

Hallitus kiristää osinkojen verotusta sekä sähköveroa.

Energiaverojen palautus esimerkiksi maatiloille pienenee 40 prosenttia.

Osinkoverotusta kiristetään 300 miljoonan euron edestä. Tämä vero nousee 21 prosentista 30 prosenttiin. Yli 50 000 euron pääomatuloista maksetaan veroa 32 prosenttia.

JUHANI VIITALA